

Sosnowski

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17

Telex: 816-436

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefax: 29-40-89

BS/440/114/91

SPOŁECZNA PERCEPCJA ZMIAN W POLSCE 1989-91

Komunikat z badań

Warszawa, listopad 1991 r.

Przedmiotem jednego z ostatnich sondaży¹ była m.in. społeczna ocena zmian, jakie dokonały się w naszym kraju w ciągu trzech ostatnich lat. Respondenci wskazywali najważniejsze - według nich - wydarzenia, które miały miejsce w Polsce od początku 1989 roku. Oceniali zmiany i ich kierunek, wyrażali opinie o ich kosztach w wymiarze ogólnym i jednostkowym, a także porównywali poziom życia, kondycję gospodarki, nastroje społeczne i sytuację międzynarodową Polski z okresów sprawowania rządów kolejnych premierów: M.F.Rakowskiego, T.Mazowieckiego i J.K.Bieleckiego.

Spośród wydarzeń, które miały miejsce w Polsce w ciągu ostatnich trzech lat największe znaczenie respondenci przypisywali obaleniu komunizmu, w dalszej kolejności - wyborom prezydenckim i wyborom '89 do Sejmu i Senatu. Odpowiadając na pytanie otwarte: *A teraz porozmawiamy o wydarzeniach trzech ostatnich lat w Polsce. Proszę zastanowić się i powiedzieć, które z wydarzeń w tym okresie, tj. od początku 1989 roku do dzisiaj miało - Pana(i) zdaniem - największe znaczenie dla naszego kraju? wymieniano (wydarzenia prezentujemy w malejącej kolejności wskazań):*

- obalenie komunizmu, zmiana ustroju, systemu politycznego	27%
- wybory prezydenckie, zwycięstwo Wałęsy, wybór Wałęsy	19%
- wybory '89 do Sejmu i Senatu, wolne wybory '89	10%
- zwycięstwo "Solidarności", przejęcie władzy przez "Solidarność", zmiana rządu, objęcie rządu przez T.Mazowieckiego, niekomunistyczny rząd	8%
- rozmowy "Okrągłego Stołu"	6%
- demokratyzacja, postęp demokracji, zmiany polityczne, uzyskanie wolności, zwiększenie swobód obywatelskich, wolność dla ludzi, wolność słowa	4%
- wizyta Papieża Jana Pawła II	3%
- odzyskanie suwerenności, samodzielności, uniezależnienie się od ZSRR, umowa o wycofaniu wojsk radzieckich, wycofanie wojsk radzieckich	2%
- wybory prezydenckie, zwycięstwo Wałęsy jako fakt negatywny	2%

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (21) zrealizowano w dniach 10-13 października 1991 r. na 1500-osobowej ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności.

- prywatyzacja 2%
- nic, nie takiego, żadne 2%
- nie wiem, trudno powiedzieć 9%

W zestawieniu pominięto odpowiedzi, których udzieliło mniej niż 2% respondentów.

Dokonując ogólnej oceny, blisko połowa ankietowanych pozytywnie odnosi się do zmian w naszym kraju w latach 1989-91, 35% - negatywnie, a 11% nie zaobserwowało właściwie żadnych zmian.

		CBOS
<i>Jak ocenia Pan(i) zmiany, jakie dokonały się w Polsce w latach 1989-91? Czy, ogólnie rzecz biorąc:</i>		
<i>dużo zmieniło się na lepsze</i>	9%	} 48%
<i>trochę zmieniło się na lepsze</i>	39%	
<i>trochę zmieniło się na gorsze</i>	13%	} 35%
<i>dużo zmieniło się na gorsze</i>	22%	
<i>praktycznie nic się nie zmieniło</i>	11%	
<i>Trudno powiedzieć</i>	5%	

Dla przypomnienia podajemy rozkłady procentowe odpowiedzi na pytanie zadane w sondażu z lutego bieżącego roku² dotyczące oceny zmian, jakie dokonały się w 1990 r.

		CBOS
<i>Czy, ogólnie rzecz biorąc, w naszym kraju w ciągu minionego roku:</i>		
<i>dużo zmieniło się na lepsze</i>	10%	} 57%
<i>trochę zmieniło się na lepsze</i>	47%	
<i>trochę zmieniło się na gorsze</i>	14%	} 27%
<i>dużo zmieniło się na gorsze</i>	13%	
<i>praktycznie nic się nie zmieniło</i>	14%	
<i>Trudno powiedzieć</i>	2%	

² "Aktualne problemy i wydarzenia" (13) - badanie zrealizowano w dniach 16-20 lutego 1991 r. na 1000-osobowej ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności.

Porównanie odpowiedzi badanych pokazuje, że oceny dotyczące 1990 roku są korzystniejsze niż odnoszące się do lat 1989-91, co wynika zapewne z lepszych nastrojów i większej społecznej akceptacji przemian w początkowym ich okresie, kiedy ludzie mieli więcej nadziei na poprawę sytuacji. Znajduje to potwierdzenie w ocenach okresów sprawowania władzy przez ostatnich trzech premierów (tab.1).

w procentach

Proszę teraz ocenić, za rządów którego z premierów: Rakowskiego, Mazowieckiego czy Bieleckiego:	Wskazania respondentów :				
	za Rakowskiego	za Mazowieckiego	za Bieleckiego	zawsze tak samo	trudno powiedzieć
ludziom żyło się najłatwiej	27	28	11	22	12
gospodarka była w najlepszej kondycji	25	27	10	18	20
nastroje wśród ludzi były najlepsze	14	56	7	13	10
sytuacja Polski na arenie międzynarodowej była najkorzystniejsza	6	31	33	10	19

Pod względem warunków życia i kondycji gospodarki okres rządów T.Mazowieckiego i M.Rakowskiego były oceniane na zbliżonym poziomie. Nastroje społeczne były - zdaniem znacznej większości badanych - najlepsze za rządów T.Mazowieckiego. Sytuacja międzynarodowa była najkorzystniejsza w okresie rządów ekipy J.K.Bieleckiego i T.Mazowieckiego. Zwraca uwagę fakt, że aż 22% badanych nie widzi żadnych różnic w poziomie życia, a 18% - w gospodarce.

Analiza zróżnicowań odpowiedzi na to pytanie ze względu na cechy socjodemograficzne wskazuje, że:

- okres rządów M.Rakowskiego najczęściej pozytywnie oceniają: respondenci w wieku 40-49 lat, mieszkańcy wsi i miast do 20 tys. ludności, ankietowani z regionu środkowowschodniego i środkowo-

- zachodniego, rolnicy, osoby o niskich dochodach, respondenci deklarujący lewicowe poglądy polityczne, przynależność do związków zawodowych poza "Solidarnością" i OPZZ, ludzie przekonani, że sytuacja w Polsce idzie w złym kierunku i nie popierający programu Balcerowicza;
- okres rządów T.Mazowieckiego najczęściej pozytywnie oceniają: badani w wieku 30-39 lat, mieszkańcy średnich i dużych miast, respondenci z regionu południowo-zachodniego, osoby z wyższym wykształceniem, ludzie dobrze sytuowani, ankietowani deklarujący lewicowe poglądy polityczne, przynależność do związków zawodowych "Solidarność" i OPZZ, respondenci przekonani, że sytuacja w Polsce idzie w dobrym kierunku jeśli chodzi o poziom życia i nastroje ludzi i że idzie w złym kierunku w odniesieniu do gospodarki i sytuacji międzynarodowej, badani popierający program Balcerowicza;
  - okres rządów J.K.Bieleckiego najczęściej pozytywnie oceniają: mieszkańcy regionu południowego, osoby ze średnim wykształceniem, inteligencja i rzemieślnicy, ludzie najlepiej sytuowani, ankietowani deklarujący prawicowe poglądy polityczne, przynależność do związku zawodowego "Solidarność", respondenci przekonani o pozytywnym kierunku zmian w Polsce i popierający program Balcerowicza.

Generalnie, osoby przekonane, że w Polsce zmieniło się na lepsze najczęściej pozytywnie oceniają okres rządów T.Mazowieckiego pod względem poziomu życia, kondycji gospodarki i nastrojów społecznych oraz rządów J.K.Bieleckiego, gdy chodzi o sytuację międzynarodową Polski. Natomiast osoby przekonane, że w Polsce zmieniło się na gorsze najczęściej pozytywnie oceniają czasy za rządów M.Rakowskiego w zakresie poziomu życia i kondycji gospodarki oraz T.Mazowieckiego w odniesieniu do nastrojów społecznych i sytuacji międzynarodowej Polski.

Osoby, które nie zamierzały wziąć udziału w tegorocznych wyborach do Sejmu i Senatu najczęściej pozytywnie pod względem poziomu życia i kondycji gospodarki oceniały rządy M.Rakowskiego, natomiast nastroje i sytuację międzynarodową za T.Mazowieckiego. Ci, którzy deklarowali udział w wyborach najlepiej oceniali rządy T.Mazowieckiego poza sytuacją międzynarodową, którą uznali za najlepszą w okresie sprawowania funkcji premiera przez J.K.Bieleckiego.

Warunki życia w okresie rządu M.Rakowskiego były najlepsze zdaniem badanych, którzy w wyborach prezydenckich głosowali na R.Bartoszcze, W.Cimoszewicza i S.Tymińskiego; kondycja gospodarki - według głosujących na R.Bartoszcze, W.Cimoszewicza, L.Moszulskiego i S.Tymiń-

skiego, nastroje społeczne - według elektoratu R.Bartoszcze i S.Tymińskiego; sytuacja międzynarodowa - przede wszystkim w opinii głosujących na W.Cimoszewicza.

Zdaniem większości respondentów, cena jaką za omawiane zmiany w Polsce poniosło społeczeństwo jest zbyt wysoka zarówno w wymiarze ogólnym, jak i jednostkowym.

<i>Czy cena, jaką za te zmiany poniosło społeczeństwo, była Pana(i) zdaniem:</i>	CBOS
<i>zbyt wysoka</i>	- 71%
<i>taka jak powinna być</i>	- 15%
<i>czy też niezbyt wysoka</i>	- 4%
<i>Trudno powiedzieć</i>	- 9%

<i>Czy cena, jaką za te zmiany poniósł Pan(i) i Pana(i) rodzina była:</i>	
<i>zbyt wysoka</i>	- 61%
<i>taka jak powinna być</i>	- 27%
<i>czy też niezbyt wysoka</i>	- 2%
<i>Trudno powiedzieć</i>	- 9%

Wśród respondentów uważających, że społeczeństwo i oni sami ponieśli zbyt wysoką cenę za zmiany najczęściej jest takich, którzy uważają, że ludziom żyło się najłatwiej i gospodarka była w najlepszej kondycji za rządów M.Rakowskiego, a nastroje społeczeństwa i pozycja międzynarodowa Polski - za T.Mazowieckiego. Twierdzący, że cena była taka, jak powinna być, najczęściej pozytywnie wypowiadają się o czasach T.Mazowieckiego, a okres J.K.Bieleckiego oceniają lepiej jedynie jeśli chodzi o sytuację międzynarodową Polski.

Ogólna wymowa zaprezentowanych wyników jest następująca: co drugi dorosły Polak ocenia pozytywnie zmiany, jakie dokonały się w latach 1989-1991, co trzeci negatywnie, a co dziesiąty nie dostrzega praktycznie żadnych zmian. Dominuje przekonanie, że koszty tych zmian były za wysokie, choć co ciekawe, częściej wyrażano taką opinię w odniesieniu do całego społeczeństwa niż do własnych rodzin i siebie samych. Najlepiej oceniany jest okres, w którym premierem był T.Mazowiecki, a za najważniejsze wydarzenia uznano przemiany ustrojowe i polityczne - obalenie komunizmu, wybory prezydenckie oraz wybory parlamentarne z 1989 r.

Tabela 1

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: "Proszę teraz ocenić, za rządów którego z premierów ludziom żyło się najłatwiej?"					Liczba osób
	za Rakowskiego	za Mazowieckiego	za Bieleckiego	zawsze tak samo	trudno powiedzieć	
Ogółem	27	28	11	22	12	1495
<u>Płeć</u>						
Mężczyźni	27	30	12	22	10	716
Kobiety	27	27	10	22	14	779
<u>Wiek</u>						
Do 24	29	25	5	21	21	167
25-29	27	31	13	19	10	131
30-39	24	34	10	22	10	375
40-49	35	24	10	23	8	272
50-59	25	27	13	21	13	202
60 lat i więcej	25	27	12	23	13	348
<u>Miejsce zamieszkania</u>						
Wieś	31	24	10	23	12	593
Miasto	25	31	11	21	12	902
<u>Wielkość miasta</u>						
Do 20 tys.	29	27	7	22	15	157
21-100	21	34	10	22	13	302
101-500	26	31	13	19	10	239
501 tys. i więcej mieszkańców	24	29	13	22	11	204
<u>Region</u>						
Środkowy (Warszawa)	27	29	10	25	9	251
Północno-wschodni (Białystok)	25	31	10	22	11	107
Północny (Gdańsk)	30	32	9	22	7	154
Południowy (Katowice)	10	31	17	27	15	259
Południowo-wschodni (Kraków)	33	22	10	22	14	240
Środkowowschodni (Lublin)	45	11	8	15	20	106
Środkowozachodni (Poznań)	32	29	8	20	11	205
Południowo-zachodni (Wrocław)	27	37	11	16	10	173
<u>Wykształcenie</u>						
Podstawowe	25	27	11	23	13	623
Zasadnicze zawodowe	30	24	10	24	10	371
Średnie	29	27	11	20	13	398
Wyższe	20	49	8	15	8	103
<u>Grupa Społeczno-zawodowa</u>						
Inteligencja, kadra kierownicza	19	36	15	17	12	98
Pozostali umysłowi	28	37	10	14	11	297
Pracownicy handlu i usług	26	24	8	28	14	117
Robotnicy wykwalifikowani	27	26	12	25	10	404
Robotnicy niewykwalifikowani	26	30	12	18	13	205
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	20	43	7	16	14	44
Rolnicy	32	20	8	28	12	250
Prywatni przedsiębiorcy	28	22	15	18	17	60
<u>Dochody osobiste respondenta</u>						
Do 750 tys. zł	30	23	9	26	11	322
751-1500	27	27	10	23	13	567
1501-2250	25	30	11	23	11	316
2251-3000	27	32	13	15	12	149
3001-3750	25	36	13	13	12	67
3751-4500	26	32	13	16	13	31
Powyżej 4500 tys. zł	25	34	22	9	9	32
<u>Ocena warunków materialnych</u>						
Złe	31	25	8	24	12	763
Średnie	23	32	13	20	12	608
Dobre	24	31	17	17	10	124
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>						
Lewica	40	38	3	14	5	224
Centrum	29	29	9	24	8	360
Prawica	20	31	19	20	9	434
Trudno powiedzieć	26	20	8	25	20	468
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>						
Należący do:						
NSZZ "Solidarność"	22	30	21	19	7	148
Skupionych w OPZZ	36	31	8	14	11	91
Innych	42	22	7	12	15	40
Nie należący do żadnych	27	28	10	23	12	1193
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>						
Dobry	15	32	22	20	10	348
Zły	34	28	6	22	11	892
Trudno powiedzieć	21	24	11	24	19	254
<u>Stosunek do programu Balcerowicza</u>						
Poparcie	14	36	22	20	7	305
Brak poparcia	35	27	7	21	10	648
Za mało o nim wiem	26	26	10	24	13	421
Trudno powiedzieć	18	21	7	23	30	121

Tabela 2

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: "Proszę teraz ocenić, za rządów którego z premierów gospodarka była w najlepszej kondycji?"					Liczba osób
	za Rakowskiego	za Mazowieckiego	za Bieleckiego	zawsze tak samo	trudno powiedzieć	
Ogółem	25	27	10	19	20	1493
<u>Płeć</u>						
Mężczyźni	24	28	11	18	19	715
Kobiety	25	26	8	19	21	778
<u>Wiek</u>						
Do 24	23	26	8	17	25	167
25-29	26	26	12	11	25	132
30-39	23	29	11	18	18	375
40-49	31	24	7	23	14	271
50-59	23	27	11	16	23	201
60 lat i więcej	22	28	9	20	21	347
<u>Miejsce zamieszkania</u>						
Wieś	32	21	8	19	19	593
Miasto	20	31	11	18	21	900
<u>Wielkość miasta</u>						
Do 20 tys.	27	29	8	11	24	157
21-100	17	35	9	19	19	304
101-500	21	30	12	18	18	238
501 tys. i więcej mieszkańców	17	25	14	22	22	201
<u>Region</u>						
Środkowy (Warszawa)	20	22	12	23	22	251
Północno-wschodni (Białystok)	18	31	7	22	21	108
Północny (Gdańsk)	26	34	10	12	17	154
Południowy (Katowice)	14	30	15	21	20	258
Południowo-wschodni (Kraków)	26	29	6	19	21	237
Środkowowschodni (Lublin)	35	15	6	15	29	106
Środkowozachodni (Poznań)	36	25	6	15	17	206
Południowo-zachodni (Wrocław)	29	27	9	18	16	173
<u>Wykształcenie</u>						
Podstawowe	26	28	8	18	21	621
Zasadnicze zawodowe	25	24	10	23	17	372
Średnie	22	26	13	16	23	397
Wyższe	27	35	7	15	15	103
<u>Grupa Społeczno-zawodowa</u>						
Inteligencja, kadra kierownicza	18	25	14	19	22	98
Pozostali umysłowi	22	30	11	12	24	297
Pracownicy handlu i usług	21	29	7	21	21	117
Robotnicy wykwalifikowani	23	29	10	21	17	402
Robotnicy niewykwalifikowani	23	27	9	19	21	205
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	25	29	11	4	29	44
Rolnicy	35	20	4	23	17	250
Prywatni przedsiębiorcy	28	22	13	12	25	60
<u>Dochody osobiste respondenta</u>						
Do 750 tys. zł	31	25	7	20	18	323
751-1500	25	25	9	18	23	566
1501-2250	23	29	8	20	19	314
2251-3000	23	34	12	12	19	149
3001-3750	18	28	19	12	22	67
3751-4500	16	29	16	16	23	31
Powyżej 4500 tys. zł	19	22	25	28	6	32
<u>Ocena warunków materialnych</u>						
Złe	30	24	7	20	19	762
Średnie	21	29	11	17	22	607
Dobre	10	34	21	16	19	124
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>						
Lewica	35	34	4	15	12	222
Centrum	30	24	8	21	17	359
Prawica	16	31	17	18	17	434
Trudno powiedzieć	23	21	7	19	29	469
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>						
Należący do:						
NSZZ "Solidarność"	23	25	16	20	16	147
Skupionych w OPZZ	30	27	5	15	22	92
Innych	32	22	10	12	22	40
Nie należący do żadnych	24	27	9	19	20	1191
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>						
Dobry	10	26	22	19	22	348
Zły	33	28	4	18	17	890
Trudno powiedzieć	15	25	11	20	29	254
<u>Stosunek do programu Balcerowicza</u>						
Poparcie	15	34	20	20	10	305
Brak poparcia	33	26	6	17	18	645
Za mało o nim wiem	23	25	9	20	23	422
Trudno powiedzieć	10	21	4	18	46	121

Tabela 3

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: "Proszę teraz ocenić, za rządów którego z premierów nastroje wśród ludzi były najlepsze?"					Liczba osób
	za Rakowskiego	za Mazowieckiego	za Bieleckiego	zawsze tak samo	trudno powiedzieć	
Ogółem	14	56	7	13	10	1495
<u>Płeć</u>						
Mężczyźni	14	59	8	12	7	715
Kobiety	13	53	6	14	14	780
<u>Wiek</u>						
Do 24	10	60	2	11	17	167
25-29	11	53	10	11	14	131
30-39	13	58	7	13	8	375
40-49	21	56	4	13	6	272
50-59	13	54	10	14	9	201
60 lat i więcej	12	54	8	13	13	349
<u>Miejsce zamieszkania</u>						
Wieś	19	49	7	15	11	592
Miasto	10	61	7	11	10	903
<u>Wielkość miasta</u>						
Do 20 tys.	15	52	6	12	15	157
21-100	8	62	6	13	11	303
101-500	11	59	10	12	8	239
501 tys. i więcej mieszkańców	10	69	5	8	8	204
<u>Region</u>						
Środkowy (Warszawa)	12	56	6	14	12	251
Północno-wschodni (Białystok)	7	62	9	13	8	108
Północny (Gdańsk)	17	60	8	10	4	154
Południowy (Katowice)	7	51	14	17	12	258
Południowo-wschodni (Kraków)	17	57	5	12	9	240
Środkowoschodni (Lublin)	19	36	4	16	25	106
Środkowozachodni (Poznań)	18	59	2	9	10	205
Południowo-zachodni (Wrocław)	15	63	5	10	7	173
<u>Wykształcenie</u>						
Podstawowe	15	52	6	14	13	624
Zasadnicze zawodowe	13	55	8	17	7	371
Średnie	13	58	8	9	12	397
Wyższe	11	77	6	6	1	103
<u>Grupa Społeczno-zawodowa</u>						
Inteligencja, kadra kierownicza	11	70	6	6	6	98
Pozostali umysłowi	12	63	6	8	11	297
Pracownicy handlu i usług	10	57	8	17	8	117
Robotnicy wykwalifikowani	13	56	7	12	11	403
Robotnicy niewykwalifikowani	11	49	7	19	13	206
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	20	41	7	14	18	44
Rolnicy	19	49	7	16	9	250
Prywatni przedsiębiorcy	18	63	8	3	7	60
<u>Dochody osobiste respondenta</u>						
Do 750 tys. zł	14	54	7	13	12	323
751-1500	14	53	7	15	11	567
1501-2250	15	56	6	14	9	316
2251-3000	12	61	9	9	9	149
3001-3750	8	68	9	8	8	66
3751-4500	13	68	6	0	13	31
Powyżej 4500 tys. zł	12	66	9	3	9	32
<u>Ocena warunków materialnych</u>						
Złe	16	53	5	15	10	764
Średnie	11	58	8	10	11	607
Dobre	7	66	10	9	8	124
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>						
Lewica	19	63	3	8	7	224
Centrum	17	61	6	12	4	360
Prawica	8	60	13	11	8	435
Trudno powiedzieć	15	45	4	17	19	467
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>						
Należący do:						
NSZZ "Solidarność"	12	58	13	11	6	147
Skupionych w OPZZ	16	61	7	12	3	91
Innych	27	40	12	10	10	40
Nie należący do żadnych	13	56	6	13	11	1194
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>						
Dobry	5	59	14	12	9	347
Zły	18	57	5	11	9	893
Trudno powiedzieć	10	49	5	19	16	254
<u>Stosunek do programu Balcerowicza</u>						
Poparcie	7	65	13	7	7	305
Brak poparcia	18	55	6	13	8	648
Za mało o nim wiem	13	53	5	16	13	421
Trudno powiedzieć	9	52	2	14	22	121

Tabela 4

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: "Proszę teraz ocenić, za rządów którego z premierów sytuacja Polski na arenie międzynarodowej była najkorzystniejsza?"					Liczba osób
	za Rakowskiego	za Mazowieckiego	za Bieleckiego	zawsze tak samo	trudno powiedzieć	
Ogółem	6	31	33	10	19	1495
<u>Płeć</u>						
Mężczyźni	7	31	36	9	16	715
Kobiety	5	31	31	11	22	780
<u>Wiek</u>						
Do 24	7	35	25	14	19	167
25-29	5	27	50	5	14	131
30-39	6	35	33	7	18	375
40-49	5	30	33	13	18	272
50-59	7	28	38	10	16	201
60 lat i więcej	6	29	29	11	25	349
<u>Miejsce zamieszkania</u>						
Wieś	8	26	27	12	26	592
Miasto	5	35	38	8	14	903
<u>Wielkość miasta</u>						
Do 20 tys.	10	32	30	6	22	157
21-100	3	31	40	12	13	303
101-500	5	40	35	7	13	239
501 tys. i więcej mieszkańców	3	35	44	6	11	204
<u>Region</u>						
Środkowy (Warszawa)	5	29	43	7	15	251
Północno-wschodni (Białystok)	2	31	41	14	13	108
Północny (Gdańsk)	12	25	42	8	12	154
Południowy (Katowice)	4	31	32	13	20	258
Południowo-wschodni (Kraków)	7	29	32	9	23	240
Środkowowschodni (Lublin)	5	20	21	16	39	106
Środkowozachodni (Poznań)	7	39	24	9	20	205
Południowo-zachodni (Wrocław)	6	42	31	8	13	173
<u>Wykształcenie</u>						
Podstawowe	6	28	29	12	25	624
Zasadnicze zawodowe	8	28	35	12	17	371
Średnie	5	35	39	6	15	397
Wyższe	8	50	34	3	5	103
<u>Grupa Społeczno-zawodowa</u>						
Inteligencja, kadra kierownicza	3	49	38	4	6	98
Pozostali umysłowi	7	39	35	5	14	297
Pracownicy handlu i usług	3	33	30	13	20	117
Robotnicy wykwalifikowani	8	27	41	9	16	403
Robotnicy niewykwalifikowani	4	32	31	11	21	206
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	4	25	27	7	36	44
Rolnicy	7	22	24	16	30	250
Prywatni przedsiębiorcy	5	35	32	8	20	60
<u>Dochody osobiste respondenta</u>						
Do 750 tys. zł	8	25	30	11	25	323
751-1500	6	30	32	12	20	567
1501-2250	8	32	36	8	16	316
2251-3000	2	34	40	6	19	149
3001-3750	1	45	41	11	1	66
3751-4500	10	52	16	0	23	31
Powyżej 4500 tys. zł	0	53	37	3	6	32
<u>Ocena warunków materialnych</u>						
Złe	8	30	28	11	23	764
Średnie	5	30	40	9	16	607
Dobre	2	45	37	6	10	124
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>						
Lewica	12	44	29	7	9	224
Centrum	7	37	33	11	12	360
Prawica	3	27	48	10	11	435
Trudno powiedzieć	6	25	22	11	36	467
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>						
Należący do:						
NSZZ "Solidarność"	5	32	48	10	5	147
Skupionych w OPZZ	3	41	27	12	16	91
Innych	10	25	32	15	17	40
Nie należący do żadnych	6	31	32	9	21	1194
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>						
Dobry	2	26	52	8	11	347
Zły	9	36	27	9	18	893
Trudno powiedzieć	3	20	30	15	32	254
<u>Stosunek do programu Balcerowicza</u>						
Poparcie	3	33	50	6	7	305
Brak poparcia	9	31	30	10	20	648
Za mało o nim wiem	5	31	30	12	21	421
Trudno powiedzieć	2	28	21	11	38	121

Tabela 5

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w latach 1989-91 w Polsce:						Liczba osób
	dużo zmieniło się na lepsze	trochę zmieniło się na lepsze	trochę zmieniło się na gorsze	dużo zmieniło się na gorsze	praktycznie nic się nie zmieniło	trudno powiedzieć	
Ogółem	9	39	13	22	11	5	1500
<u>Płeć</u>							
Mężczyźni	10	40	13	21	10	5	716
Kobiety	8	38	13	23	11	6	784
<u>Wiek</u>							
Do 24	9	48	15	16	8	4	167
25-29	8	47	9	15	15	5	132
30-39	7	40	15	22	11	4	376
40-49	8	33	14	29	11	5	272
50-59	14	35	12	20	11	7	202
60 lat i więcej	10	39	12	24	9	6	351
<u>Miejsce zamieszkania</u>							
Wieś	8	30	16	27	12	7	596
Miasto	10	45	11	19	10	4	904
<u>Wielkość miasta</u>							
Do 20 tys.	8	38	14	22	13	4	157
21-100	9	46	12	13	11	7	304
101-500	8	50	10	21	8	2	239
501 tys. i więcej mieszkańców	15	44	10	21	6	3	204
<u>Region</u>							
Środkowy (Warszawa)	9	39	18	20	8	5	251
Północno-wschodni (Białystok)	5	39	10	34	8	4	109
Północny (Gdańsk)	13	33	19	19	11	4	154
Południowy (Katowice)	10	51	11	12	13	3	261
Południowo-wschodni (Kraków)	12	43	12	18	10	4	240
Środkowowschodni (Lublin)	5	30	11	30	14	9	106
Środkowozachodni (Poznań)	4	37	14	28	11	6	206
Południowo-zachodni (Wrocław)	12	31	9	29	10	9	173
<u>Wykształcenie</u>							
Podstawowe	8	35	15	25	11	6	627
Zasadnicze zawodowe	6	37	14	24	14	4	372
Średnie	12	44	12	18	8	5	398
Wyższe	15	52	8	16	4	4	103
<u>Grupa Społeczno-zawodowa</u>							
Inteligencja, kadra kierownicza	28	44	5	12	4	7	98
Pozostali umysłowi	9	48	10	20	7	5	297
Pracownicy handlu i usług	6	48	10	23	9	3	117
Robotnicy wykwalifikowani	11	37	16	21	11	4	404
Robotnicy niewykwalifikowani	6	40	15	22	12	5	208
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	2	20	25	25	18	9	44
Rolnicy	5	29	15	30	13	8	252
Prywatni przedsiębiorcy	8	35	18	20	17	2	60
<u>Dochody osobiste respondenta</u>							
Do 750 tys. zł	7	27	16	32	10	8	325
751-1500	9	40	14	22	10	5	569
1501-2250	8	43	14	20	10	4	316
2251-3000	11	45	11	15	14	4	149
3001-3750	9	48	15	7	13	7	67
3751-4500	19	64	3	6	3	3	31
Powyżej 4500 tys. zł	28	47	0	19	6	0	32
<u>Ocena warunków materialnych</u>							
Złe	6	33	15	29	11	6	767
Średnie	11	44	13	16	10	5	609
Dobre	20	52	6	10	7	4	124
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>							
Lewica	4	31	17	33	9	6	224
Centrum	6	40	15	22	14	4	360
Prawica	19	46	10	13	9	3	435
Trudno powiedzieć	5	37	13	26	10	8	472
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>							
Należący do:							
NSZZ "Solidarność"	22	38	11	15	10	3	148
Skupionych w OPZZ	3	39	16	31	8	2	92
Innych	0	37	10	22	25	5	40
Nie należący do żadnych	8	39	14	22	10	6	1197
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>							
Dobry	21	58	5	6	6	3	350
Zły	4	33	16	31	11	4	894
Trudno powiedzieć	10	36	14	13	14	13	255
<u>Stosunek do programu Balcerowicza</u>							
Poparcie	21	52	9	7	7	2	305
Brak poparcia	4	31	16	33	12	4	649
Za mało o nim wiem	9	43	12	19	10	7	425
Trudno powiedzieć	7	35	16	12	12	16	121

Tabela 6

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy cena, jaką za zmiany w Polsce w latach 1989-91 poniosło społeczeństwo była:				Liczba osób
	zbyt wysoka	taka jak powinna być	niezbyt wysoka	trudno powiedzieć	
Ogółem	71	15	4	9	1498
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	72	17	4	7	714
Kobiety	71	13	5	11	784
<u>Wiek</u>					
Do 24	72	13	6	10	167
25-29	59	21	11	9	132
30-39	71	16	4	8	376
40-49	77	11	4	7	272
50-59	75	13	3	8	201
60 lat i więcej	69	15	3	12	350
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	73	12	3	12	596
Miasto	70	17	6	7	902
<u>Wielkość miasta</u>					
Do 20 tys.	78	14	1	7	157
21-100	70	16	7	7	304
101-500	65	19	7	9	238
501 tys. i więcej mieszkańców	70	19	5	5	203
<u>Region</u>					
Środkowy (Warszawa)	72	18	4	6	251
Północno-wschodni (Białystok)	68	16	4	13	109
Północny (Gdańsk)	74	14	8	4	154
Południowy (Katowice)	65	18	6	10	261
Południowo-wschodni (Kraków)	67	14	7	13	240
Środkowowschodni (Lublin)	72	12	3	13	106
Środkowozachodni (Poznań)	79	11	2	8	206
Południowo-zachodni (Wrocław)	77	12	2	9	171
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	71	14	3	12	625
Zasadnicze zawodowe	76	9	6	8	372
Średnie	70	19	5	6	398
Wyższe	63	22	6	9	103
<u>Grupa Społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	58	24	6	11	98
Pozostali umysłowi	72	16	5	6	297
Pracownicy handlu i usług	71	15	7	7	117
Robotnicy wykwalifikowani	70	16	6	8	404
Robotnicy niewykwalifikowani	73	15	2	10	206
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	75	2	4	18	44
Rolnicy	74	11	2	13	252
Prywatni przedsiębiorcy	72	13	5	10	60
<u>Dochody osobiste respondenta</u>					
Do 750 tys. zł	77	9	2	12	325
751-1500	75	14	3	8	567
1501-2250	71	13	6	10	316
2251-3000	58	24	10	8	149
3001-3750	58	27	7	7	67
3751-4500	55	32	0	13	31
Powyżej 4500 tys. zł	62	31	3	3	32
<u>Ocena warunków materialnych</u>					
Złe	78	10	2	10	766
Średnie	67	18	6	8	608
Dobre	53	24	12	10	124
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>					
Lewica	85	8	4	3	224
Centrum	74	13	5	7	359
Prawica	66	23	6	5	435
Trudno powiedzieć	69	12	2	17	471
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	57	27	8	7	147
Skupionych w OPZZ	79	11	4	5	92
Innych	85	12	0	2	40
Nie należący do żadnych	72	14	4	10	1196
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>					
Dobry	56	30	7	7	348
Zły	81	9	3	6	894
Trudno powiedzieć	59	12	5	23	255
<u>Stosunek do programu Balcerowicza</u>					
Poparcie	56	31	7	6	305
Brak poparcia	82	9	3	6	648
Za mało o nim wiem	69	15	6	10	424
Trudno powiedzieć	60	6	3	31	121

Tabela 7

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy cena, jaką za zmiany w Polsce w latach 1989-91 poniosł Pan(i) i Pana(i) rodzina była:				Liczba osób
	zbyt wysoka	taka jak powinna być	niezbyt wysoka	trudno powiedzieć	
Ogółem	61	27	2	9	1500
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	58	30	2	9	716
Kobiety	64	24	2	10	784
<u>Wiek</u>					
Do 24	54	32	1	13	167
25-29	57	28	4	11	132
30-39	61	28	3	7	376
40-49	68	25	2	5	272
50-59	66	23	1	9	202
60 lat i więcej	59	26	2	12	351
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	69	19	1	11	596
Miasto	56	32	3	8	904
<u>Wielkość miasta</u>					
Do 20 tys.	63	25	4	8	157
21-100	56	33	3	8	304
101-500	57	32	3	8	239
501 tys. i więcej mieszkańców	51	38	2	9	204
<u>Region</u>					
Środkowy (Warszawa)	57	32	2	8	251
Północno-wschodni (Białystok)	60	22	6	12	109
Północny (Gdańsk)	56	36	2	6	154
Południowy (Katowice)	57	28	3	11	261
Południowo-wschodni (Kraków)	59	27	2	12	240
Środkowowschodni (Lublin)	70	19	1	10	106
Środkowozachodni (Poznań)	71	21	0	7	206
Południowo-zachodni (Wrocław)	67	23	1	9	173
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	66	22	1	11	627
Zasadnicze zawodowe	64	24	2	10	372
Średnie	58	32	2	8	398
Wyższe	42	47	7	5	103
<u>Grupa Społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	36	50	5	9	98
Pozostali umysłowi	57	32	4	7	297
Pracownicy handlu i usług	61	32	0	8	117
Robotnicy wykwalifikowani	60	28	3	9	404
Robotnicy niewykwalifikowani	68	22	1	9	208
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	75	16	0	9	44
Rolnicy	71	13	1	14	252
Prywatni przedsiębiorcy	53	32	2	13	60
<u>Dochody osobiste respondenta</u>					
Do 750 tys. zł	76	15	0	9	325
751-1500	65	25	2	9	569
1501-2250	58	26	3	12	316
2251-3000	50	39	4	7	149
3001-3750	30	49	3	18	67
3751-4500	19	64	10	6	31
Powyżej 4500 tys. zł	37	56	3	3	32
<u>Ocena warunków materialnych</u>					
Złe	75	17	1	8	767
Średnie	52	32	4	12	609
Dobre	24	64	5	6	124
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>					
Lewica	69	22	2	7	224
Centrum	65	26	2	7	360
Prawica	52	38	3	7	435
Trudno powiedzieć	64	20	2	15	472
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	49	40	3	7	148
Skupionych w OPZZ	73	18	4	4	92
Innych	65	32	0	2	40
Nie należący do żadnych	62	25	2	10	1197
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>					
Dobry	41	47	4	8	350
Zły	71	20	1	8	894
Trudno powiedzieć	55	24	3	18	255
<u>Stosunek do programu Balcerowicza</u>					
Poparcie	44	46	4	7	305
Brak poparcia	71	20	1	8	649
Za mało o nim wiem	61	27	3	10	425
Trudno powiedzieć	55	17	3	24	121